

Ο ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΗΣ

(Λίγα Κομμάτια)

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Τοῦ Κωστή Παλαμά

Ξανανιωτή τοῦ τραγουδιοῦ γλυκιᾶς λεβαντοσύνης,
Πλάστη ἐκκλησιᾶς τριθέμελης στῆς Σκέψης τὸ βασιλίο,
Μεγάλε, ποῦ δὲ σ' ἐσκίαζε τῆς χλαλοῦς τὸ κῦμα,
'Αἰτέ, ποῦ ἄθαμπα ἀντίκρυσσε τὸν ἥλιο τῆς Ἀλήθειας,
Δέξου ὅ,τι στὸ φῶς μοῦφερα πάθος καινούργιας τέχνης.
Δίπλα σου τὸ τραγοῦδι μου κρυφὴ περφόνια νοιώθει
Σὰν τὴ φτωχοῦλ' ἀγράμμιλη στοὺς κλώνους τοῦ πλατάνου.

1.

'Ακουσα τί εἶπες μου, Ζωὴ γιομάτη φῶς καὶ μάγια.
Κι ἀργόφερα τὸ στοχασμὸ στὰ μουδιασμένα χεῖλη
Νὰ φανερώσῃ τῆς καρδιᾶς τὴν τρισβάθῃ λαχτάρα
Γιὰ τὸ κρυφὸ ξανάκουσμα τῆς ὁμορφῆς σωνῆς σου.
Θέλω νὰ σμίξω τὸν αἶμα μου μετὰ τὰ βαθιά σου λόγια,
'Ὅπως τὸ φῶς τοῦ φαγγαριοῦ μετὰ τὸ λευκὸ λουλούδι,
Γιὰ νὰρθῇ ὁμπρὸς μου ὁνειρευτὸς καὶ ἀγαπημένος κόσμος,
Κόσμος ποῦ καθρεφτίζεται στῆς ὁμορφίᾳς τὰ μάτια.
'Ακόμα δὲν τὴ γνῶρισα τὴ δύναμή σου ποῖα εἶναι
Κι ἔνθις ἐντός μου φουντωτὸ τὸ δέντρο τῆς ἀγάπης.
Στέκω βουδὸς καὶ ὁλότρεμος ὁμπρὸς στὸ μέγα θάμα,
Μὰ ὁ νοῦς μου παίρνει ὀδηγητὴ τὴν πλάστρα δύναμής σου
Κι ἀρχίζει τὸ ταξίδι τοῦ σὰ τρισάστρα τῆς ζήσης
Προσκυνητῆς τῆς ὁμορφίᾳς καὶ σκλάβος τῆς ἀλήθειας.
Μακριδὸς ὁ δρόμος πᾶρχισα κ' ἡ δύναμή μου λίγη.
Πέρ' ἀγναντεύω τὸ βουνὸ μετὰ τὴν ψηλὴ κορφή του,
Τὶς μυριοχρώματες πλαγιές, τὶς κελαδίστρες βρύσας,
Τὴν ἄγια γλύκα ποῦ σκορπάζει τὸ ταπεινὸ ἔρμολογῆσι,
Μὰ λόγος βαθιορέματος τὴ ρίζα στεφανώνει.
Πῶς νὰ διαβῶ, ποῦ ἀνέμπορα τὰ πόδια μου λιγίζουν;
Θωρῶ σε, αἰτέ ἀπλοφτέρουγε, νὰ τριγυρᾷς τὰ ψήλου
Κι ὁ πόθος μέσα μου γεννάει τοῦ πόνου τὸ σαράκι,
Τὶ ἐγὼ φερέθ' ἔχω νὰ πετάξω ὡς ἐκεῖ πάνω,
'Εκεῖ ποῦ ἡ γαληνὴ μετὰ γλυκοκράζει φύση.
Μὰ ἡ δύναμή σου μετὰ τραβάει καὶ χώνουμαι στὸ λόγγο.
Τώρα μέσα στὸ δύσκολο ταξίδι μου ἄς γροικῶ
Νάντιδονοῦν τριγύρω μου τὰ δυνατὰ σου λόγια
Καὶ νὰ σκεπάζουν τὴ βουὴ ποῦ ἀκράτητῃ ξεσπάει
'Απὸ γητεύτρης θύμης καὶ ἐλπίδας ὁνειριάρας.
'Εδῶ, ποῦ ὁ δρόμος μου ἔρχισεν νὰ δείχνηται ποῖος εἶναι,

τοῦ καὶ Βία, κρεμάστε τον».

Καὶ οἱ Σαρμάτες, τραβώντας, ἔκαμαν νὰ γλυ-
στρήσει τὸ κουφάρι τοῦ Θηβαίου πάνου στὸς μυτερὲς
πέτρες τοῦ Τρωῶλου, ποῦ τὸ λάζωσαν, κ' ἔκαναν νὰ
τρέχει τὸ αἷμα βάφοντας τὰ κόκκινα χαράκια μετὰ
κοκκινότερο χρώμα. Ὁ πόνος ἐξωγραφίσθηκε στὸ
πρόσωπο τοῦ Διονυσόδωρου, ἕνα ψιλὸ φωνητὸ ἐβγήκε
ἀπὸ τὸ λαροῦγγι του, τὸ κεφάλι του ἐγύρισε ἀνά-
ποδα, τὰ μάτια του ἐλαμψάν ὁρθάνοιχτα, τὸ στόμα
του ἐζάβωσε. Καὶ ὁ Ἀπελλῆς εἶπε θιαμαζόντας,
ἀλείφοντας χρώμα τὸ χρωστέρα: — «Ναί, τίτοιος
ἦταν».

Τὰ πόδια τοῦ Διονυσόδωρου εἶχαν πατήσει πᾶ-
νου στὸ στενὸ δρομὶ, ποῦ ἐτρογύριζε τὸ βάραθρο, καὶ
τὸ βλέμμα του ἦταν ἀγριεμένο μαρτυρώντας φρίκη
ἐσηκώθηκε ὁλόρθος κ' ἐκοίταζε τὸ ζωγράφο.

'Αλλὰ ὁ Ἀπελλῆς ἔκαμε ἕνα νόημα· οἱ Σαρ-
μάτες ἐτραβήσαν τὲς σιδερίνες κροτῆνες, τὰ πόδια
καὶ τὰ χεῖρα τοῦ Θηβαίου ἀνοιξαν, καὶ τὸ κορμὶ
τοῦ ἦρθε κ' ἐκόλλησε πάνου στὸ βράχο. Τέσσερα
μεγάλα λιθάρια ἐπλάκωσαν τοὺς ἄλυσσους καὶ τοὺς
ἐβάσταξαν τεντωμένους. Καὶ οἱ τέσσεροι σκλάβοι
οἱ δύο Σαρμάτες καὶ οἱ δύο Ἕλληνες ἐκατέστησαν
στὸ δρομὶ κ' ἐστάθηκαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ μαρ-
τυρημένου, ποῦ ἐλάγκυε τώρα ἀπὸ τὸν ἀνυπόφερτον

Ἀρόμος γιομάτος ἀγνωροῦς ἤχους τρανῆς ἀγάπης
Καὶ καλοσύνης δυνάμεις καὶ ἀλήθειας ὁμορφάδας,
Σταμάτησα σὰν τὸν τυφλὸ ποῦ ξάφνου ξαναβλέπει
Καὶ τὸν θαμπώνει τὸ πολὺ φῶς λιολουσμένης μέρας
Κι ὅλα τὰ βλέπει ὡς ὄνειρο, καὶ ὅλα τὰ νοιώθει ὡς μάγια.
Τὸν αἶμα τὰχα ἀντίλαλος θὰ γίνῃ τῆς ἀλήθειας;

3.

'Αλαργινὸ τὸ μῆλμα καὶ φτάνει σὰν τραγοῦδι.
Στὸ βράχο ποῦ ὀρθοστάθηκες καὶ τὴ φωνὴ μου ρίχνεις
Ρόδα φυτρώσαν ὁμορφα καὶ κρῖνα βωδιασμένα.
Κι ἔν μετὰ καλῆς, τρισεύγενῃ, στὸ νέο σου πανηγύρι,
Πῶς νὰ σιμώσω ὁ ἀνέτοιμος γιὰ νὰ δεχτῶ τὸ φῶς σου;
'Αγκάθια ἀκόμα μοῦ κεντᾷ τὰ πόδια κ' αἷμα στάζουν
Κι ὅλος μετὰ λιανοστούνερα σπαρμένους μοῦ εἶναι ὁ δρόμος.
Τοῦ μαρτυριοῦ δὲν τέλειωσα τὴν στράτα· μετὰ θὰ φτάσω
'Ὅπου μετὰ κράζεις, τί γλυκὰ μετὰ σέρνει τὸ τραγοῦδι
Στὸ μέγα σου προσκύνημα· μετὰ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα
θάρρῶ σιμά σου νὰ χαρῶ τὸ φῶς τῆς καλοσύνης.

6.

Γλυκὸ εἶναι τὸν αἶμα ποῦ κλεῖ τὸ γήτεμα τῆς ζήσης.
'Αγάπη πλάστρα, ποῖα ψυχὴ θάνοϊξεν τὰ φτερά της
Νὰ σάγκαλιᾶν ἀνάλαφρα σὰν φῶς τοῦ ἀποσπερίτη;
Δεῖξέ τὸ δρόμο ποῦ ἄσωστος δὲν εἶναι σ' ὅποιον εἶδε
Νάπλουνται τριγύρω του τῆς ὁμορφίᾳς τὰ μάγια
Καὶ δέχτηκε τὰ τέμνητα τῆς καλοσύνης δῶρα.
Δεῖξέ τὸ δρόμο ποῦ ἀνοιξαν οἱ πόθοι καὶ ποῦ φέρνει
Τὸ στοχασμὸ μετὰ τοῦ φασιοῦ τὴν τρισβάθῃ πλημμύρα.
Σὰν τὰστρα, ποῦ τρεμόλαμψαν τὴν πρώτη νύχτα, χύσε
Τὸ μυστικὸ ἀντιφέγγισμα σὲ μαύρη νύχτα κ' ἔρμη.

8.

Γιομάτη φῶς καὶ πρόσχαρη μπροστὶ μου ἔλαμψε ἡ μέρα.
Τὰ μύρια ξεπλανέματα πῆρε ἡ θωριά τοῦ κάμπου,
Σκορπάζει σκοποὺς ἀνάκουστους ἡ κελαδίστρα βρύση
Καὶ τὰ πουλιὰ τραγοῦδισαν τὸν ὕμνο τῆς ἀγάπης.
Τὸ μέγα δέντρο τὰ κλαδιὰ μέσας στὴν πλάση ἀπλόνει
Καὶ μάζεψε στὸν ἴσκιο του τὸ γέλιο τῆς γαλήνης.
Κάποια φωνή, φωνὴ βαθιὰ καὶ μυστικὰ μοῦ λέει:
«Πρόσεχε, νιέ, τὸ γήτεμα καὶ μὴ ζητήσης νάβρης
Τὸ δαχτυλίδι τὰφταστο τῆς ξεγυλάστρας Λάμιας.
Κόψ' τὸν ἀνθὸ, ποῦ ζήλεψες στὸν ὕπνο σου, καὶ δός' τον
Τῆς ὁμορφίᾳς, ποῦ θὰ γενῇ τοῦ δρόμου σου ὀδηγήτρα».

πόνου. Μία ἄγρια φωνὴ ἐβγήκε ἀπὸ τὰ στήθια του,
τὸ πρόσωπό του ἐλαμψε, κ' ἐπειτα, σὰ νὰ μὴν αἰσ-
τανότου πλὴν τίποτα, ἔχυνε κ' ἐκάρφωσε τὸ βλέμ-
μα πάνου στὸ δίσκο τοῦ ἡλίου χωρὶς νὰ θαμπώνεται
ἀπὸ τὴ λάμψη. Μετὰ βραχνὴ φωνὴ εἶπε, σὰ νὰ βλεπε
φαντάσματα: — «ὦ ρεισιμμένη Θῆβα, ὦ μητέρα
Ἑλλάδα, ἄς εἶνε ἡ θυσία μου γιὰ σωτηρίαν σου, μὴ
με κοιτάτε πικραμένους».

Καὶ ὁ Ἀπελλῆς ἔβλεπε τώρα ζαλισμένος τὸ
μαρτύριο. Ἡ ἐλέφτερη ψυχὴ του ἐπαναστατοῦσε ζή-
τώντας ἔλεος γιὰ τὸν ἄτυχο, καὶ ὅλο ἐξωγράφει,
συνεπαρμένος ἀπὸ φρίκη, τὸ πρόσωπο τοῦ μαρτυρη-
μένου, ποῦ τώρα ἐφαίνονταν λιγοθυμημένος κρατῶν-
τας ἀσάλεφτα τὰ μάτια.

Καὶ τὴ στιγμὴν ἀφ' ἧς ἔκαμε ὁ τεχνίτης, χωρὶς
οὔτε ὁ ἴδιος νὰ τὸ νοιώσει, ἕνα ἀλαφρὸ νόημα μετὰ
κεφάλι, κ' ἐφανερωθῆκαν στοῦ βουνοῦ τὸ χτένι τέσ-
σερις ἀσπροντυμένες σκλάβες, ποῦ ἐκοίταζαν μετὰ πε-
ριέργεια πρῶτα, σκύφτοντας, κ' ἐπειτα μετὰ τρόμο,
πρὸς τὸ βάραθρο, κ' ἐβαλλαν δυνατὰς φωνάς, κ' ἐτρα-
βήσαν μετὰ σπλάχνους ἀληθινὸ τὰ μαλλιά τους. Κ'
ἐγίνηκε ἡ φωνὴ τους μελωδικὴ καὶ ἀκουστήκαν νὰ
φάλλουν τοῦτα τὰ λόγια:

Μονόχορ, νιέ, θὰ νὰ χαθῇ μεσοκαμπὶς καὶ ἂν εἶσαι.
Πολλοὶ εἶναι οἱ δρόμοι ποῦ ἀνοιξαν τρανὴ προσκυνητάδες
Κι ὅλοι στῆς Ἡλιογέννητης δὲ φτάνουν τὸ παλάτι.»
Τὰ λόγια ἐλήθια γίνηκαν· καὶ νὰ, βασίλισσά μου
Ζωή, σοῦ φέρνω τὸν ἀνθὸ· τὸ φῶς σου χύσε ἐντός μου.

12.

Κάλεσε ἡ Φύση τὴ Ζωὴ στὸ μέγα πανηγύρι.
'Αἰδοβολάλησε ἡ ψυχὴ τὰ μυστικὰ της λόγια.
Καὶ μύριοι ἀπολογήθηκαν ἀντίλαλοι ἀπὸ πέρα,
Φέροντας σ' ἐρημὴ καρδίᾳ χαρὰ οὐρανοκλειμένη.
Φιλί τὸ λουλούδο ἔλλαξε μετὰ τὸ πρῶτον τὰ γέρι
Κι ὁλοῦθε πεντοβόλησαν ὁ μόσχος τῆς ἀγάπης.
Τὸ σήμαντρο τρικύμησε τὸν κοιμισμένο ἀθέρα
Μ' ἦχὸ γλυκὸ, τρεμουλιαστὸ κ' ἔστειλε κάθε πλάσμα
Βουδὸ τὴν προσευκὴν τοῦ ἀγνὴ ψηλὰ κατὰ τὸν Πλάστη.
Σώπασε, γρίλλε τῆς ἐρμιάς, τραγοῦδιστὴ τῆς νύχτας,
Καθὼς σωπαίνει στὴν καρδίᾳ τῆς ἐγνοίας τὸ σαράκι,
Κι ὅλα στὸ φῶς ξεπρόβαλαν τὰ πλούτη τῆς ἐλπίδας.

15

Τὴ ζήση μου τρικύμισαν τὰ βαθιανόητα λόγια:
«Πάρ' τὸ ποτήρι ποῦ ἡ Ζωὴ μ' ἀδρὸ σοῦ δίνει χέρι
Καὶ πιδὲ τὸ θάνατο νερὸ τῆς μαγεμένης βρύσης
Καὶ σφούγγισε τὸν ἴσρο σου καὶ δρόμο πάλι ἀρχίνα.
Κάμε γοργὸ τὸ βῆμά σου μὴ σὲ προφτάσῃ ἡ Νύχτα
Καὶ βρῆς μετὰ σῖδερα κλειστὰς τὲς θύρας τῆς Ἀλήθειας.
Τὴν τρώει τὴν πέτρα τὰφριστὸ τρεχούμενον νεράκι,
Στὸ βάλτο τὸν ἀτάραγο γλιντζάζει καὶ τὸ χόρτο.
'Ακοίμητῃ εἶναι κ' ἡ πηγὴ, ποῦ χρυσολάμπουν μέσα
Στὸ φῶς τῶν ἄστρων ἡ τοῦ ἡλίου τὰ γάργαρα νερά της.
Τὸ δέντρο ποῦρριξε πλατιὸ στοὺς κουρασμένους ἴσκιο
Πρῶτα βαθιὰ τὲς ρίζες τοῦ μέσα στὴ γῆς ἀπλόνει.
'Αχοῦ παῖδ' ὕμνο ζωντανὸ γύρω, ψηλὰ καὶ πέρα
Καὶ ψυχωμένα καὶ ἄψυχα περίχαρ' σκορπίζουν.
Προσκυνητῇ, προσκύνῃς τὴ Φύση τὴ δουλεύετρα
Κ' ἔμπα στὸ Νὰδ τῆς Ὀμορφίᾳς καὶ μίλα τῆς Ἀλήθειας».

20

'Εδῶ τὸ γέλιο ἀχολογᾷ κ' ἐκεῖ ξεσπάει τὸ κλάμα.
'Ἴδιοι εἶναι οἱ δρόμοι ποῦ τραβοῦν κατὰ τὸ κίθε μέρος,
Μαγευτικοὶ καὶ ἀπλόχωροι γιομάτοι ἀπὸ περάτες.
Γοργὰ τὰ πόδια σέρνονται νὰ φτάνουνε στὸ τέλος
Κι ὅλους τοῦ πόθου τοὺς καημοὺς δέχεται ὁ ἀέρας ἀθέρας

Σιδηρόφροντες καὶ πέτρας εἰργασμένους
ὅστις, Προμηθεῦ, σοῖσιν οὐ ξυνασχαλᾷ
μόχθοις· ἐγὼ γὰρ οὗτ' ἂν εἰσιδεῖν τὰδε
ἔχρηζον, εἰσιδεῖν τ' ἡλγύνθη κέαρ.

Καὶ ὁ Διονυσόδωρος ἀκούοντας τὴ μουσικὴ τῆς
Ἑλληνικῆς τραγωδίας, σηκώνοντας τὰ μάτια, ἐκλα-
ψε μέσα στοὺς πόνους τοῦ μετὰ καινούρια συγκίνησι,
εὐχαριστώντας ἐκοίταζε τὲς καινούριες Ὡλεανίδες,
ποῦ ἦρθαν νὰ παρηγορήσουν τὸ μαρτύριο τοῦ καὶ
τοὺς εἶπε: — «ὦ κορασίδες ἑλληνοπούλες, ποῖος θὰ
γδικήσῃ τὸ μαρτύριο τοῦ Διονυσόδωρου; Ὁ σκύλος
ποῦ ζωγραφίζει τῆς ψυχῆς μου τὸ σάλαγο, ὁ δειλὸς
σκλάβος τοῦ Ἀλέξανδρου, δὲν εἶνε παρὰ ὄργανο τοῦ
τύραννου. Σ' ἕνα ὑπόγειο τοῦ σπιτιοῦ μου στὴ Θῆβα
εἶνε τὰ σκιδιά μου, εἶνε οἱ μηχανές μου, γιὰ λυ-
τρωμὸ τῆς Ἑλλάδας, γιὰ ἐγδικήσῃ τῆς ρεισιμμένης
χώρας μου». Καὶ κάνοντας μίαν ὑστερὴν προσπάθεια
νὰ κόψῃ τοὺς ἄλυσσους εἰδείλασε.

Κι ὁ Ἀπελλῆς ὡς τόσο ἀντίγραφε πάντα μ'
ἐνθουσιασμὸ τὰ θεοτικὰ τοῦ σκλάβου σουσούμια, καὶ
ὅλο ἀπὸ μέσα τοῦ ἡ φωνὴ τῆς συνειδήσεως τοῦ πρόσ-
τάζε τὸ ἔλεος, τοῦ πρόσταζε νὰ γλυτώσῃ τὸν ἀν-
θρώπου ὅσο εἶχε ἀκόμα τὴν πνοή. Κι ἦρθε στὸ νοῦ
τοῦ ἡ ἀγαπημένη του, ἡ ἀδερφή τοῦ Διονυσόδωρου,
ποῦ τῆς ἐτοίμαζε τὴν ἄδικη καὶ ἀπέραντη πύρα.

Ὅμοιος μὲ πνίμα ἀνάλαφρο ποῦ χάρει τῇ Φύσει.
Κι ἂν εἶναι ἀκοίμητης χαρᾶς ἢ στεριωμένου πόνου
Κάθε ἀντιδόνημα ποῦ σκεῖ τὴ βωδιασμένο ἀγέρα,
Σέρνει μαζί του τῆς ψυχῆς τὸ μυστικὸ τραγούδι.
Τὸ θρηνο ἄρφάνια σκόρπιζε, τοῦ ἔρωτα πλάσμα γέλα
Καὶ χωριστὰ τὸ δρόμο σας ὡς γράφει ἡ Μοῖρα πάρτε·
Στὴν παντοδύναμη Ζωὴ τὸν ἴδιο ὕμνο θὰ πῆτε.

24

Φῶς μακρινό, μὰ κοντινὸ γιὰ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια,
Κίπου ἀστράψε καὶ χρύσειεν Ἀνατολὴ καὶ Δύση.
Καὶ φάνηκε παρὰ μορφῇ, σὰν τοῦ βουνοῦ τὸν κρίνο,
Ἡ Ρήγισσα τοῦ τραγουδιοῦ καὶ ζωτικὰ τῆς σκέψης.
Προσπέρασε τὸν ἀνεμο τοῦ πόθου μου ἢ λαχτάρα
Κι ὁμπρὸς στὰ πόδια σου ἔπεσα καὶ φίλησα τὸ χῶμα
Ποῦ πάτησες, καὶ δρόσιμα νεροκαμένῃ χεῖλῃ
Ποῦ κόλλησαν καλῶντάς σε πὸ τὴν αὐγὴ ὡς τὸ βράδυ.
Βασίλισσα τῆς Ὀμορφίης, τοῦ Λόγου κυνηγήτρια.
Ὅμως ἀνάβει μέσα μου καημὸς καινούργιου πόθου
Στάλαργινὸ ταῖφι σου σιμά σου νὰ δρομίζω,
Ὡς στὸ φεγγάρι ἀπόδιπλα τ' Ἀστέρι τῆς Ἀγάπης.
Δόσε μου ἐστὶ τῇ δυνάμει τὸ δρόμο μου νῆ σύρω
Μὴ μὲ προφάση ἢ κούραση καὶ μ' ἀποδιώξῃ ἡ Ζήση,
Προτοῦ νὰ λάμπῃ μέσα μου τῆς ὁμορφίης σου ὁ ἥλιος
Κι ἀνθήσῃ δροσερόφυλλος ὁ κρίνος τῆς Ἀλήθειας.

30

Μὴ φύγῃς ἀπ' τὴν ἐγκαλιὰ τὴν ἀπλωτὴ τῆς Φύσης.
Αὐτοῦ, καθὼς σὲ πάντησα ταξιδευτὴς τοῦ οὐνείρου,
Στάσου νὰ ἰδῷ τὴ ζωγραφιὰ τῆς Ἡθῆς τοῦ κόσμου ὅλου
Κι ὅλο νὰ στρέψῃ μέσα μου τὸ φῶς τῆς ὁμορφίης σου.
Στάσου νὰκούσω τοὺς ρυθμοὺς ποῦ κύματα σκορπιούντα,
Ἀπὸ τὸ γλυκανάσχα τοῦ θραυροῦ σου στήθου,
Νὰ μοῦ ἀναστήσῃς τοὺς παλιούς γλυκοὺς σκοποὺς τοῦ
[Ἀλαμάννα,
Ἀντιλαλώντας σύψυχον τῆς Παρθενίης τὸν ὕμνο.
Κ' ἐγὼ, πιστὸς προσκυνητὴς τῆς πλάστρας ὠριότητος,
Κόβοντας κρίνα τοῦ βουνοῦ καὶ ἀπὸ πελώρια λεύκα
Τρυγώντας ἀσημόφυλλα, νὰ πλέξω ἀγνὸ στεφάνι
Γιὰ νὰ στολίσω τάγαλμα τῆς μεστωμένης νιότης,
Ποῦ στήθηκε λαμπρόφωτο μὲς τὸ Ναὸ τῆς Φύσης
Καὶ δίπλα στὴ δροσάλα χρυσόπηγὴ τῆς Ζήσης.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΑΡΕΤΑΣ

Μὰ ἡ δέιλια εἶχε νεκρώσει τὴν ὕψιν τοῦ τυραγνισμένου·
τὰ πιθέματα τοῦ εἶχαν μεγαλόπρεπη ἀταραξία,
οἱ δυνάμεις τοῦ κορμιοῦ τοῦ εἶχαν λιγώσει, καὶ
ὁ ζωγράφος δὲν ἐμποροῦσε νὰ ποτελειώσῃ τὸ ἔργο.
Τότες ἡ Τέχνη εὐρέθηκε πάλι ἀντιμέτωπη στὸ σπλά-
χνος καὶ ἐνίκησε. Μ' ἀτάραχτη φωνὴ ἐδιτάζε :—
« Ἄς ἔρθῃ ὁ ἀγιοῦπας ».

Ἐνὰς σκλάβος ἀνατολίτης ἐπαρουσιάστηκε στὸ
στρατὶ, ὅπου ἦταν δεμένος ὁ Διονυσόδωρος, κ' ἔφερε
στὸ χέρι ἕνα μεγάλο, χαλκωματένιον, τετράποδον
ἀγιοῦπα, ποῦχε τὸ στόμα ἀνοιχτὸ καὶ κοφτερό, ἔργο
ἐνὸς μάγου τῆς Χαλδαίας. Τὰ πτεροῦγιά τοῦ ὄρνιου
ἦταν ὀρθάπλωτα καὶ τὰ τέσσαρα πόδια τοῦ ἀρμα-
τωμένα μὲ νύχια ἀτσαλένια κοφτερά καὶ γυρτά.
Καὶ ὁ ἀνατολίτης ἀπίθωσε τὴ λαίμαργη μύτη τοῦ
ὄρνιου στὴν κοιλιὰ τοῦ μισαπιδεμένου, κ' ἀγγίζον-
τας ἕνα κρουμμένο ἐλατήριον, τόκαμε νὰ φτερουγίσῃ
νὰ σκίσει μὲ τὰ πόδια τὴν σάρκα καὶ νὰ δαγκάσει
μπήγοντας τὸ κεφάλι στὰ σπλάχνα. Καὶ τὸ τυραγι-
σμένο κορμὶ ἐξύπνησε ἀπὸ τὴ δέιλια τοῦ, ἀνατα-
ράχτηκε, ἐλάλησε, ἀνακινήθηκε, ἐφώνησε, κ' ἐζω-
γραφήστηκε ἀνυπόφερτος ἀπέραντος πόνος στὸ μάτι
καὶ στὸ στόμα, τόσο ποῦ ἐφρίζε κ' ὁ ἴδιος ὁ ζω-
γράφος, κ' ἀναστήναζαν κ' οἱ σκλάβοι ψυχοπνε-
μένοι.

ΓΥΡΟ ΣΤΑ ΜΙΣΟΦΩΤΑ

Τὸ χρυσαχρὸ σῦνεφο χτυποῦσε στὰ μάτια μου
μὲ τὰ πλώματά του πέρα στῆς δύσης τὰ μέρη· ὁ ἥλιος
πίσω ἀπὸ ἄλλα θαμπὰ γέφυρα κρυμμένος ἐπλημύριζε
μὲ τὴν ῥόδινη ἀχτίνη του τὰ παρακάτου ἀγρία σῦνεφα
ποῦ τὸ χρῶμα τοὺς μέκαμε νὰ σολογιέται τὴν ἀν-
τάρα μὲ μιὰ χρυσή βροχὴ ἀνακατωμένη. Προχώ-
ρησα παραμπρὸς στὸν ἴσιο δρόμο μὲ τὸ ἄσπρο χῶμα.
Μιὰ γυναῖκα μαβροφορεμένη ἔκαμε νὰ τρίζῃ ἡ
παλιὰ ξύλινη πόρτα τοῦ κοιμητηριοῦ καὶ μὲ σκνυμένο
τὸ νεφάκι ἔφτασε ἀργὰ ἀργὰ σ' ἐνα μνημῆμα· ὁ μάβρος
σταβρὸς τοῦ εἶχε πιά τὸρὰ χάσει τὸ χρῶμα τοῦ· ἐγο-
νάτισε κ' ἀρχίνησε νὰ μυρολογάει σ' ἐναὶ τὸ παλιο-
μνημῆμα. Πρὸς τὴν ὥρα τοῦτῃ τὰ κυπαρίσια τοῦ
δυτικοῦ πλεβροῦ ἤσκησαν ὅλο τὸ νεκροχῶρι μὲ τοὺς
βαθίους κ' ἀσάλευτους ἤσκιους τοὺς. Ἐπειτα μιὰ
παλιὰ ἱστορία ξαναῆρθε σὲ νοῦ μου, ὅπως καὶ τὴν
ἀβγὴ· τὸ δράμα ἐξωγραφίστηκε χαμηλὰ κατὰ τὴν εἰσα-
τὼν κυπαρισιῶν. Ἡ κοπέλα ἡ ξένοιαστη ποῦ περ-
νοῦσε μὲ γλυκοχαρὰ τραγουδώντας γιὰ κάποια τραν-
τάφυλλα κίτρινα ποῦ πάντα μύριζαν. Εἶχε τὰ γυνά-
της χέρια ἀπλωμένα ὁμπρὸς καὶ τὰ χεῖλια τῆς χα-
μογελοῦσαν γλυκὰ. Ὁ δρόμος μὲ τὴν διπλὴ σειρὰ
τῶν κάχτων ἐστριβε παραπέρα καὶ ἀπόλοιγο ἐκρύ-
φτηκε καὶ ἡ κοπέλα. Ἡ σειρὰ τῶν κυπαρισιῶν μὲ
τὴν σειρὰ τῶν κάχτων ἐσκοτίστηκαν ξανά σὲ μὴναιό
μου, ἀνοιξα καλῆτερα τὰ μάτια μου, σὰ νὰ ξυ-
πνοῦσα, καὶ εἶδα πάλι τὴ γυναῖκα γονατιστὴ στὸν τάφο
νὰ σκορπάει ἀπάνω του κόκκινες βιολέτες. Τὸ σῦνεφο
ἐφωτίστηκε πὺ πολλὸ καὶ ὁ ἥλιος μεγαλόπρεπα ἐβα-
σίλεψε πίσω ἀπὸ μιὰν κορφὴ ἐκεῖ κοντὰ, κατὰ τὸ
μπουνάκι. Ἐγύρισα καὶ τὰ περὶ μὲ φωνὴς τοιρι-
χτὲς ἐκούρνιαζαν σὲ χαμόγελα καὶ σὲ ἄγρια βά-
τια. Ὁ ἄσπρος δρόμος ἔγινε πὺ σκοτεινὸς καὶ τὰ
πόδια μου ἐβυθίζονταν σὲς σκόνες. Ὁ ἀποσπερίτης
πρῶτος ἄναγε στὸν οὐρανὸ καὶ τὰ προῖτα μπουλού-
μια τῶν θεριστῶν ἐφύλταν τὸ ἔσπερινό τοὺς τρα-
γούδι γυρνώντας μακριὰ ἀπὸ τὸν ἀθέριστο ἀκόμα
κάμπο. Τὰ δέντρα σὰν ἤσκιος παρὰ ἐνοῖ ἐσφάνταζαν
πρὸς τὰ πάνου καὶ τὸ ἀγέρι ἐχτυποῦσε τὰ φύλλα
τοὺς σ' ἐνα σούσουρο ἀλαφρὸ καὶ γλυκὸ.

ΣΠΗΛΙΟΣ ΑΝΘΙΑΣ

Μία ἄλλη φωνὴ ὅμως ἀκούστηκε ἀπὸ τὴν κορφὴ
τῆς ράχης, φωνὴ ψιλὴ κ' ἀπελπισμένη :— « Διονυ-
σόδωρε, δύστηνε γέ τῆς μάνας ».

Τὸ μηχανικὸ ὄρνιθ τοῦ σπάραζε ἀκόμα τὰ σκώ-
τια, καὶ ὁ τυραγνισμένος δὲν ἔκρυψε· μὰ ἡ Καμπά-
σπη ἐνόησε μ' ἕνα βλέμμα τὴ θέση, ἔτρεξε σὲ λι-
θάκια, τὰ κύλισε γλίσγωρα. Κι ὁ Διονυσόδωρος εὐρί-
θηκε δλόρθος καὶ ματοκυλισμένος μπρὸς τὸ βάρβαρο
ποῦ ἐκρατοῦσε τὸ γέρακα. Μ' ἕνα χέρι τὸν ἐγκρέμισε.

« Ὁ Ἡρακλῆς γυναῖκα » ἐφώνησε ὁ Ἀπελλῆς
ἀφίνοντας τὰ χρώματα.

Καὶ βλέποντας τὴν Καμπάσπη, ποῦχε κατέβει
ὡς τόσο στὸ στρατὶ, κ' ἀγκάλιαζε τώρα τὸ μαρτυ-
ρημένο, ἀνατρίχιασε. Μὰ ἡ σκηνὴ ὅλη ἐστάθηκε
γλίσγωρα, γιὰ τὴν ἦταν οἱ ὑστερες δυνάμεις τοῦ πονε-
μένου, ποῦ, βαστώντας σφιχτὰ τὴν ἀδερφή του ἀπὸ
τὴ μέση, ἔπεσε χάμου νεκρὸς καὶ, χάνοντας τὴ γῆς,
ἐβυθίστηκε μαζὶ τῆς σὲ φάραγγι. Καὶ ὁ Ἀπελλῆς
ἐσκυψε, βλέποντας τὰ δέριμα ἀγκυλισμένα νὰ γκρε-
μίζονται κ' ἐφώνησε :— « Καμπάσπη, Καμπάσπη ».
Τὰ μάτια τοῦ ἐπλημύρισαν δάκρυα. Τώρα ἡ ἀγάπη
ἐνίκουσε στὴν καρδιά τοῦ τὴν τέχνη, μὰ ὁ Προμη-
θεὺς ἦταν ἔτοιμος.

Τρέγος 1904.

ΟΙ ΠΑΠΑΡΟΥΝΕΣ

Ὁ χρόνος, ὁ τρανὸς καὶ ἱακουσμένος βασιλεὺς, ποῦ
γιὰ τὴ δυνάμει τοῦ τῇ μεγάλῃ τὸν ἔτρεμε ὁ κόσμος ὅλος,
εἶχε τέσσαρα παιδιά· τὸ Χειμῶνα καὶ τὴν Ἀνοίξιν, ἀπὸ
τὴν πρώτη τοῦ γυναικα, τὸ Χυλόπυρο καὶ τὸ Θέρο, ἀπὸ
τῇ δεύτερῃ· καὶ παιδὴ τὸν εἶχαν πάρει τὰ χρόνια καὶ τὸ
θρόνο εἶχε βαρρυστήσῃ, ἔδωκε στὰ τέσσαρά του ἀρτὰ παι-
διὰ νὰ κυβερνᾶν τὸ πλεῖστον βασίλειό του, τὸ καθένα
μὲ τὴν σειρά.

Ὁ Γεροβασιλεὺς, μὲ τὰς πρᾶ καὶ μακριὰ τοῦ γένειοι,
βλέποντας τὰ παιδιά του, μὲ τὴ σοφί τοῦ μερασιὰ νὰ
βασιλεύουν μονασμένα, φρόνιμα καὶ καλὰ καὶ τὸ λαὸ του
πάλι νὰ χεῖ νὰ κάμῃ γιὰ τὴν μεγάλῃ τοῦ γνωστὴ καὶ τὴν
καλὴ διοίκησιν τῶν παιδιῶν του, ἔμενε κατακαρτιστημέ-
νος.

Ἔτσι λοιπὸν βασιλιάδες καὶ λαὸς πέρασαν ἐφτυχι-
σμένα.

Μὰ ἡ μερασιὰ ἀπὸ τὴν δὲν καλάρειε στὸν μεγαλύτερο,
τὸ Χειμῶνα. Ἀφ' οὗ τῆς οὐλᾶ δικὰ του. Πολλὰς φορὲς
τᾶδαζε μὲ τὰ δέριμα τοῦ καὶ τσακονότανε, ὅσο ποῦ μιὰ
μέρα, ἀπὸ τὴς πολλὰς, ἀπολογιέται στὸν Πατέρα τοῦ μὲ
παράπονο.

— Πατέρα, τοῦ λέει, δὲ μοῦ φαίνεται σωστό, ἐμὲ ποῦ-
μαι ὁ μεγαλύτερος σου καὶ γνωστικώτερος νὰ μὲ κάνης
ὁμοίον μὲ τὰ καλιόπαιδα. Σὲ κανένα βασίλειον τοῦ κόσμου
δὲ γίνεται, μέσα σὲ χρόνον νὰ βασιλεύουν τέσσερις. Ἡ
νάνεβος ἐστὶ πάλι σὲ θρόνον ἢ νὰ μοῦ τὸν ἀφήσῃς ἐμένα,
σὰν πρῶτος ποῦμαι. Γιατὶ ἄλλοιως τὸ βασίλειόν σου δὲ θὰ
πῆ μῆρας. Ὅ,τι φταίξω γὼ μοῦ τὰ χαλάει ἡ προκομ-
μένη σου, ποῦ τρέμεις γιὰ δάφτην...

— Κατεργάρη, κατεργάρη ! τὰ κοκρίθηκε χαμογελῶν-
τας ὁ Χρόνος. Μὴ γκρινιᾷς καὶ γὼ τὰ διορθῶν. Νὰ
κάμωμ' ἄλλοιως τὴ μερασιὰ, παιδί μου. Ὁ καθένας σας
νὰ βασίλειον ἕνα χρόνον καὶ σὺ—σὰ μεγαλύτερος ποῦ-
σαι—νὰ βασίλειον πρῶτος.

— Ἐγὼ νὰ βασίλειον δύο. Δὲ θέλω νάμαι τὰν κ' ἔφ-
τους, τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ Χειμῶνας μωτρωμένος.

— Παιδί μου, τοῦ κεφαλιῶ μου τόσα χρόνια ποτὶ δὲν
ἔκαμα. Πάντα ρωτοῦσα τὸ λαὸ μου. Ρώτηξε λοιπὸ καὶ
σὺ κείνον ποῦ θὰ κυβερνήσῃς πρῶτα...

Ὁ Χειμῶνας νομίζοντας τὸ λαὸ μὲ τὴ γνώμη τοῦ,
ὀλθ' αὐτὸς γιὰ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ πατέρα τοῦ, χωρὶς νὰ
ρωτήσῃ κανέναν, πηγαίνει σὲ παλάτι, ποῦ ἡ Ἀνοίξιν ἀπὸ
τὸ θρόνον δίκαιε τοὺς ὑποταχτικούς τῆς, καὶ τῆς λέει νὰ
κατέβῃ γλίσγωρα, γιὰ τὴν ἀρτὸς θὰ βασίλειον δύο χρόνια,
σύμφωνα μὲ τὴν πιθυμία τοῦ λαοῦ τοῦ καὶ τὴ θέλησιν τοῦ
Πατέρα τοῦ. Ἡ Ἀνοίξιν δὲ θέλησε νὰ κατεβῇ, λέγον-
τάς τοῦ πῶς ποτὶ δὲν ἔκουσε, οὔτε τὸ λαὸ νὰ πῇ ἕνα τέ-
τοιο πρᾶγμα οὔτε τὸ γεροπατέρα τῆς. Μὰ κείνος
θέλοντας νὰν τὴν ἐγδικήσῃ καὶ γιὰ τὴς ἄλλες φορὲς ποῦ
δὲν τὸν ἔκουσε, τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ, ἔτσι ἄσχημα,
ποῦ τῆς ἔσκιε ὡς κάτου τὸ βασίλειον τῆς χιτῶνα κα
τὴν καταντρόπιασε μπρὸς σὲ τέσον κόσμον ποῦ τὴν εἶδε
γυμνή...

Ἡ Βασιλοπούλα πὸ τὴν μεγάλῃ τῆς νεροπὴ καὶ τὸ
κακὸ λιγοθύμητε κ' ἔμεινε ξερὴ πέντε μέρες καὶ πέντε
νύχτες, χωρὶς φαῖ, χωρὶς νερό, δίχως μιὰ λέξιν.

Ὁ Γεροχρόνος κάλεσε τότε τοὺς γιατροὺς καὶ τὴς
μαμήδες, καὶ σὰν τὴν εἶδαν ἔτσι κόκκινη κόκκινη, σὰ νὰν
τὴν κάττεισαν νεοαῖδες, εἶπαν πῶς τὸ αἷμα τῆς εἶχε χω-
ρίσῃ ἀπὸ τὴν μεγάλῃ νεροπὴ ποῦ πῆρε, κ' οὔτε γιατρί-
κὰ μποροῦσαν νὰν τῆς δώσουν οὔτε τίποτ' ἄλλο νὰν τῆς
κάμουν.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴς πέντε μέρες καὶ τὴς πέντε νύχτες,
ἀνοιξε τὰ μάτια καὶ βλέποντας τὸν κόσμον ποῦ τὴν εἶχε
τριγυρισμένη διάταξε ἄμεσως νὰ φύγουν ὅλοι καὶ ὅλες.
Δὲν ἤθελε νὰν τὴν βλέπῃ πᾶ κανεὶς, οὔτε κ' ὁ Πατέρας
τῆς, ποῦ στὴν ἀρρώστια τῆς ἔκανε σὰν τρελλὸς ὁ καημέ-
νος.

Κλεισμένη λοιπὸ στὴν καμαρὴ τῆς δληνυχτικὴ κ' ὀλη-
μαρὶς ἔκλαιγε, ἔκλαιγε.

Κάθε μέρα ὁ λαὸς τῆς—ποῦ τὴν ἀγαποῦσε τόσο, γιὰ
τοὺς καλοὺς τῆς τρόπους καὶ τὴν ὁμορφίαν τῆς—ρωτοῦσε
πῶς ἀπενοῦσε, κανεὶς ὅμως δὲν ἤξερε νὰν τοῦ πῇ. Για-
τὸ πᾶ εἶχε ἀπορριπτή καὶ καταλυπημένοι οἱ τοὺς
ἐλογαν, πῶς δὲ θὰ ξαναβῶν τὴν Ἀνοίξιν, τὴν καλὴν τοῦς
τὴν Κυρά.

Πέρασε ἔτσι ἕνας μῆνας. Ἡ Ἀνοίξιν πάντα κλει-
σμένη.